Europos Parlamentas
2024-2029

Kultūros ir švietimo komitetas

2025/2081(INI)

10.09.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl socialinės žiniasklaidos ir interneto aplinkos poveikio jaunimui
(2025/2081(INI))

Kultūros ir švietimo komitetas

Pranešėjas: Sandro Ruotolo

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 8

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 11

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl socialinės žiniasklaidos ir interneto aplinkos poveikio jaunimui

(2025/2081(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 1989 m. lapkričio 20 d. Jungtinių Tautų (JT) vaiko teisių konvenciją,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva)[1],

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą)[2],

– atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas)[3],

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas)[4],

– atsižvelgdamas į 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva)[5],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. spalio 5 d. rezoliucij1 dėl naujos Europos strategijos dėl

[1] OL L 303, 2018 11 28, p. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj.
[2] OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
[3] OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
[4] OL L 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
[5] OL L 149, 2005 6 11, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/29/oj.

vaikams geresnio interneto (VGI+)[6],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. gruodžio 12 d. rezoliuciją dėl priklausomybę sukeliančio internetinių paslaugų dizaino ir vartotojų apsaugos ES bendrojoje rinkoje[7],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl vaikų teisių, atsižvelgiant į ES vaiko teisių strategiją[8],

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 14 d. paskelbtas Komisijos gaires dėl priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti aukštą nepilnamečių privatumo, saugos ir saugumo lygį internete pagal Reglamento (ES) 2022/2065 28 straipsnio 4 dalį,

– atsižvelgdamas į Parlamento Kultūros ir švietimo komiteto užsakytą tyrimą „Socialinės žiniasklaidos įtaka vaikų ir jaunimo vystymuisi“, kurį 2023 m. vasario mėn. paskelbė Vidaus politikos generalinis direktoratas[9],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komiteto ir Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto nuomones,

– atsižvelgdamas į Kultūros ir švietimo komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi iš pasaulinių 2025 m. prie ekrano praleidžiamo laiko duomenų matyti, kad 11–14 metų paaugliai prie ekrano praleidžia apie 9 valandas per dieną, 8–10 metų vaikai – apie 6 valandas, o vienas iš penkių 8–12 metų vaikų teigia praleidžiantis prie ekrano daugiau kaip 8 valandas per dieną;

B. kadangi nuo 2010 m. 9–16 metų vaikų naudojimasis socialiniais tinklais ES išaugo daugiau nei dvigubai, dabar jis vidutiniškai siekia 3 valandas per dieną, o daugiau kaip 80 proc. vaikų kasdien socialinės žiniasklaidos platformomis naudojasi kasdien, todėl bendravimas internete yra pagrindinė jų kasdienio gyvenimo dalis;

C. kadangi socialiniuose tinkluose jauni naudotojai susiduria su įvairiu žalingu turiniu, įskaitant patyčias kibernetinėje erdvėje, seksualizuotą medžiagą, dezinformaciją, spaudimą, susijusį su kūno įvaizdžiu, savęs žalojimo skatinimą, smurtą, ekstremizmą, dalijimąsi turiniu be sutikimo ir manipuliacinę algoritmais grindžiamą reklamą;

D. kadangi socialinės žiniasklaidos platformos funkcijos sukurtos taip, kad jomis būtų kuo daugiau naudojamasi, pvz., per begalinį slinkimą ir kompulsyvų pranešimų skatinamą naršymą, jomis skatinamas priklausomybę sukeliantis naudojimas, o tai gali paaštrinti psichikos sveikatos problemas, sustiprinant miego sutrikimus ir emocinę izoliaciją;

E. kadangi pernelyg didelis naudojimasis socialiniais tinklais siejamas su padidėjusia jaunimo psichikos sveikatos problemų, pvz., depresijos ir nerimo, rizika;

---

[6] OL C, C/2024/1190, 2024 2 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1190/oj.
[7] OL C, C/2024/4164, 2024 8 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4164/oj.
[8] OL L 474, 2021 11 24, p. 146.
[9] Tyrimas „The influence of social media on the development of children and young people“, Europos Parlamentas, Struktūrinės ir sanglaudos politikos teminis skyrius, 2023 m. vasario mėn.

F. kadangi socialinės žiniasklaidos nuomonės formuotojai labai keičia jaunimo elgseną, vartojimo įpročius ir nuomones;

G. kadangi patyčios kibernetinėje erdvėje daro poveikį didelei jaunimo daliai;

H. kadangi socialinės žiniasklaidos paskyras turi ir vaikai, nesiekiantys oficialių amžiaus ribų, nes jie dažnai prie jų prisijungia neteisingai nurodydami savo amžių, kad apeitų socialinės žiniasklaidos platformų apribojimus;

I. kadangi dabartinė ES teisinė sistema, įskaitant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą, Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą (AŽPD), Skaitmeninių paslaugų aktą (SPA) ir Dirbtinio intelekto aktą, yra tvirtas vaikų apsaugos internete pagrindas, nors tebėra nuolatinių nuoseklaus vykdymo užtikrinimo spragų;

J. kadangi skaitmeninis raštingumas ir gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis yra labai svarbūs siekiant įgalinti jaunimą kovoti su manipuliavimu, klaidinga informacija, dezinformacija ir profiliavimu socialiniuose tinkluose;

Bendrieji principai

1. pabrėžia, kad sprendžiant socialinės žiniasklaidos poveikio jaunimui klausimą reikia bendros strategijos, apimančios pritaikytąją saugą, algoritmų skaidrumą, privatumą užtikrinantį amžiaus tikrinimą, skaitmeninį raštingumą, dalyvaujamąjį valdymą ir įrodymais grindžiamą vertinimą, kad visiems būtų užtikrinta vienoda apsauga ir įgalėjimas;

Dabartinė ES teisinė sistema

2. pabrėžia, kad reikia užtikrinti pagrindinių ES teisinių priemonių, pvz., Bendrojo duomenų apsaugos reglamento, Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos, Skaitmeninių paslaugų akto ir Dirbtinio intelekto akto, ir būsimo Skaitmeninio teisingumo akto nuoseklumą, siekiant sukurti nuoseklią vaikų apsaugos internete sistemą;

Kita AŽPD peržiūra

3. mano, kad būsima Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos peržiūra yra puiki proga sustiprinti jaunimo apsaugą nuo žalingo turinio dalijimosi vaizdo medžiaga platformose ir socialiniuose tinkluose;

4. ragina Komisiją įvertinti, ar dabartinės Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos apibrėžtys visapusiškai apima atitinkamas audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas, ypač tas, kurias teikia nuomonės formuotojai ir profesionalūs turinio kūrėjai dalijimosi vaizdo medžiaga platformose;

5. pabrėžia, kad reikia apsvarstyti galimybę pagrindines Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatas, pvz., nuostatas dėl reklamos skaidrumo ir nepilnamečių apsaugos, taikyti ir dalijimosi vaizdo medžiaga platformoms; pabrėžia, kad platformų atsakomybės suderinimas su žiniasklaidos paslaugų teikėjų pareigomis padėtų panaikinti reglamentavimo spragas, darančias poveikį jaunai auditorijai;

Dirbtinio intelekto aktas

6. pabrėžia, kad dirbtiniu intelektu grindžiamos jaunimui skirtos paslaugos, pvz., pokalbių robotai, personalizavimo sistemos ir algoritminiai turinio filtrai, kelia naują šališkumo,

manipuliavimo ir privatumo pažeidimų riziką, todėl didėja būtinybė užtikrinti Dirbtinio intelekto akto nustatytų įpareigojimų dėl skaidrumo, rizikos vertinimo ir vaiko teisių apsaugos vykdymą;

[Skirsnis IMCO komiteto nuomonei]

7. palankiai vertina 2025 m. liepos mėn. Komisijos gaires pagal Skaitmeninių paslaugų akto 28 straipsnį, nes tai yra svarbus žingsnis stiprinant vaikų apsaugą internete, visų pirma dalijimosi vaizdo medžiaga platformose ir socialinėje žiniasklaidoje, – siūlomos praktinės priemonės, padedančios platformoms ir reguliavimo institucijoms veiksmingai taikyti Skaitmeninių paslaugų akto taisykles;

[Skirsnis LIBE komiteto nuomonei]

8. primena, kad kova su seksualine prievarta ir išnaudojimu internete yra labai svarbi sprendžiant socialinės žiniasklaidos poveikio jaunimui problemą; pabrėžia, kad svarbu stiprinti teisinę sistemą, ir pripažįsta, kad nauja redakcija išdėstyta Direktyva 2011/93/ES[10] yra pagrindinė vaikų apsaugos internete stiprinimo priemonė;

Psichikos sveikata ir gerovė

9. ragina rengti jaunimui, šeimoms ir mokykloms skirtas informuotumo didinimo kampanijas, panašias į tokias iniciatyvas kaip Saugesnio interneto diena, siekiant užkirsti kelią priklausomybei nuo skaitmeninių technologijų, ugdyti tarpusavio paramos įgūdžius ir skatinti sveikesnius socialinės žiniasklaidos įpročius;

Nepilnamečių apsauga, žalingas turinys ir amžiaus tikrinimas

10. pabrėžia, kad reikia užtikrinti veiksmingą ir privatumą atitinkantį amžiaus tikrinimą ir tėvų kontrolę; atsižvelgdamas į tai, ragina sukurti sąveikias amžiaus tikrinimo sistemas, susietas su ES skaitmeninės tapatybės dėkle, pagal kurias būtų tikrinamas naudotojo amžius nerenkant ar nesaugant asmens duomenų;

11. primygtinai ragina interneto platformas prisiimti didesnę atsakomybę už nepilnamečių apsaugą nuo žalingo ar manipuliacinio turinio, užtikrinant aktyvų moderavimą, numatytąsias saugos priemones ir algoritminius koregavimus, kad būtų išvengta priklausomybę sukeliančio ar apgaulingo turinio poveikio;

Patyčios kibernetinėje erdvėje ir priekabiavimas internete

12. pabrėžia patyčių kibernetinėje erdvėje prevencijos ir reagavimo į jas priemonių, įskaitant informuotumo didinimo programas, mokytojams ir šeimoms skirtus švietimo išteklius ir tarpusavio paramos struktūras, pvz., kovos su patyčiomis programas, svarbą;

Nuomonės formuotojai ir skaitmeninė kultūra

13. pabrėžia, kad reikia užtikrinti visišką nuomonės formuotojų reklamos, skirtos nepilnamečiams, skaidrumą; pabrėžia, kad svarbu atskleisti informaciją apie rėmėjus ir laikytis nuomonės formuotojų etikos standartų, skirtų vaikams, pabrėžiant klaidinančios rinkodaros riziką, kai reklama slepiama kaip organiška turinio dalis;

Pilietinis aktyvumas ir demokratinis dalyvavimas

14. pažymi, kad socialinė žiniasklaida atlieka svarbų vaidmenį mobilizuojant jaunimą ir

[10] 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL L 335, 2011 12 17, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

vykdant informuotumo didinimo kampanijas, o tai rodo jos gebėjimą skatinti prasmingą piliečių dalyvavimą; pabrėžia, kad socialinė žiniasklaida gali palengvinti jaunimo politiniam dalyvavimą ir jam trukdyti ;

15. įspėja, kad dėl algoritminio šališkumo ir intensyvaus turinio personalizavimo didėja jaunimo radikalėjimo ir poliarizacijos rizika;

Įtrauktis, teisingumas ir prieinamumas

16. pabrėžia teisingo mažumų ir marginalizuotų tapatybių atstovavimo socialinės žiniasklaidos erdvėse svarbą siekiant skatinti įtrauktį ir bendrystę;

[Skirsnis FEMM komiteto nuomonei]

17. pabrėžia, kad mergaitės ir jaunos moterys dažniau patiria žalą socialiniuose tinkluose, įskaitant spaudimą kūno įvaizdžiui, priekabiavimą ir neapykantą kurstantį turinį; pabrėžia, kad reikia lyčiai atžvalgių skaitmeninių apsaugos priemonių, kad visiems jauniems naudotojams būtų užtikrinta saugi, įtrauki ir įgalinanti interneto aplinka;

Švietimas, skaitmeniniai įgūdžiai ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas

18. pabrėžia svarbų tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo vaidmenį siekiant, kad jaunimas įgytų skaitmeninių įgūdžių ir išsiugdytų kritinį mąstymą, ko reikia norint saugiai ir veiksmingai naršyti socialiniuose tinkluose;

Skaidrumas ir atskaitomybė už algoritmus

19. pabrėžia, kad reikia didinti socialinės žiniasklaidos algoritmų sistemų skaidrumą, nes neskaidrūs algoritmai ir turinio moderavimas trukdo jauniems naudotojams suprasti, kodėl tam tikras turinys yra rekomenduojamas, \apribojamas ar pašalinamas, taip pakenkiant jų gebėjimui sąmoningai naršyti po internetinį turinį;

Stebėsena ir politikos įgyvendinimas

20. ragina Komisiją įvertinti VGI+ strategijos veiksmingumą šalinant dabartinę jaunimui kylančią riziką internete ir suderinti jos vertinimą su kintančiais iššūkiais, pvz., algoritmų žala ir įtaigiu dizainu;

°

° °

21. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Skaitmeninės platformos pakeitė tai, kaip jauni europiečiai gyvena, mokosi ir palaiko ryšius, todėl šiandien vaikystėje ir paauglystėje jos atlieka centrinį vaidmenį. Jungtinio tyrimų centro duomenimis, daugiau kaip 80 proc. Europos jaunimo kasdien naudojasi socialiniais tinklais, o nuo 2010 m. internete praleidžiamas laikas išaugo daugiau nei dvigubai. Eurostato duomenys rodo, kad 2024 m. 97 proc. 16–29 m. amžiaus asmenų Sąjungoje kasdien naudojosi internetu, o beveik devyni iš dešimties – socialiniais tinklais. Šie skaičiai rodo, kaip giliai jauni europiečiai yra panirę į skaitmeninį pasaulį, tačiau taip pat pabrėžia, jog reikia skubiai užtikrinti, kad jų interneto aplinka būtų saugi, įtrauki ir kad ja būtų remiama jų gerovė.

Pranešėjas pripažįsta, kad skaitmeninės platformos suteikia daug galimybių, tokių kaip prieiga prie informacijos, naujos kūrybiškumo formos, tarpusavio parama ir piliečių sutelkimo kanalai. Tačiau ši nauda taip pat susijusi su ne mažiau didele rizika. PSO ir EBPO užfiksavo, kad gerokai padaugėjo probleminių paauglių naudojimosi socialiniais tinklais atvejų, kurie šiuo metu būdingi daugiau nei vienam iš dešimties paauglių ir yra susiję su emocine izoliacija, miego sutrikimais ir sumažėjusia koncentracija. Neseniai atliktame ES tyrime nustatyta, kad daugiau kaip trečdalis penkiolikmečių socialinėje žiniasklaidoje praleidžia daugiau kaip tris valandas per dieną, o tie, kurie praleidžia daugiau, praneša apie didesnį nerimą ir stipresnius depresijos simptomus. Itin didelį poveikį patiria mergaitės, ypač dėl kūno įvaizdžiui daromo spaudimo ir priekabiavimo internete. Šios tendencijos rodo, kodėl Sąjunga turi ryžtingai reaguoti, remdamasi savo esamomis teisinėmis sistemomis ir prisitaikydama prie naujų iššūkių.

ES teisinės sistemos nuoseklumas

Sąjunga jau yra sukūrusi tvirtą teisinę sistemą – Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR), Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą (AŽPD), Skaitmeninių paslaugų aktą (SPA) ir Dirbtinio intelekto aktą (DI aktas). Visomis šiomis priemonėmis sprendžiami privatumo, žalingo turinio, internetinės reklamos ir atskaitomybės už algoritmus klausimai. Tačiau dėl susiskaidymo ir nevienodo vykdymo užtikrinimo nuolat randasi spragų. Nuomonės formuotojai ir profesionalūs turinio kūrėjai savo veiklos mastu dažnai nenusileidžia transliuotojams, tačiau patenka į reguliavimo pilkąsias zonas. Todėl pranešėjas pabrėžia, kad reikia užtikrinti visapusišką nuoseklumą tarp įvairių priemonių, visų pirma jų suderinimą su būsimu Skaitmeninio teisingumo aktu, kad vaikams būtų užtikrinta vienoda apsauga nepriklausomai nuo platformos ar paslaugos.

Ateinanti AŽPD peržiūra – lemiama galimybė

Būsima Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos peržiūra suteikia puikią progą modernizuoti Sąjungos audiovizualinio sektoriaus teisinę sistemą. Pranešėjas pabrėžia, kad reikia įvertinti, ar jos taikymo sritis turėtų būti išplėsta, kad atspindėtų šiandienos žiniasklaidos ekosistemos, kurioje nuomonės formuotojai ir turinio kūrėjai veikia kaip *de facto* žiniasklaidos paslaugų teikėjai, realijas. Pagrindinių nuostatų, pavyzdžiui, dėl reklamos skaidrumo ir nepilnamečių apsaugos, taikymas pagrindinėms dalijimosi vaizdo medžiaga platformoms ir nuomonės formuotojų kuriamam turiniui padėtų panaikinti dabartines spragas ir geriau suderinti jų atsakomybę su tradicinių transliuotojų atsakomybe. Tai padėtų užtikrinti nuoseklų vaikų apsaugos lygį audiovizualinėje aplinkoje.

Dirbtinis intelektas ir algoritminė rizika

Dirbtiniu intelektu grindžiamos paslaugos vis labiau formuoja vaikų patirtį internete: nuo personalizuotų rekomendacijų sistemų iki pokalbių robotų ir automatizuoto moderavimo. Šios technologijos atveria naujų galimybių, tačiau taip pat kelia naują šališkumo, manipuliavimo ir privatumo pažeidimo pavojų. Be griežtų apsaugos priemonių algoritmų sistemos gali sustiprinti žalingus stereotipus, išplėsti poliarizaciją arba teikti vaikams manipuliacinį turinį. Todėl pranešėjas pabrėžia, kad svarbu visapusiškai užtikrinti Dirbtinio intelekto akto, visų pirma skaidrumo, rizikos vertinimo ir vaiko teisių apsaugos priemonių, vykdymą. Atskaitomybė už algoritmus yra ne tik techninis klausimas, bet ir demokratinė būtinybė užtikrinti, kad jaunimas savo amžiui tinkamu būdu suprastų, kaip formuojama jų interneto aplinka.

Psichikos sveikata, žalingas turinys ir amžiaus tikrinimas

Diskusijų centre yra psichikos sveikatos problemos. Pernelyg didelis ir kompulsyvus naudojimasis socialiniais tinklais siejamas su nerimu, depresija ir mažesne gerove, o nuolatinis priklausomybę sukeliančių dizaino savybių poveikis kenkia sveikam vystymuisi. Siekiant pašalinti šią riziką, pranešėjas ragina imtis įvairių prevencinių ir reguliavimo priemonių, tokių kaip privatumą užtikrinanti amžiaus patikros sistema, sąveiki su europine skaitmeninės tapatybės dėkle, veiksminga tėvų kontrolė ir automatiška integruotoji sauga. Platformos taip pat turi prisiimti didesnę atsakomybę už žalingo ar manipuliacinio turinio moderavimą ir už algoritmų pritaikymą siekiant sumažinti priklausomybę sukeliančių savybių poveikį.

Patyčios kibernetinėje erdvėje, nuomonės formuotojai ir priekabiavimas dėl lyties

Patyčios kibernetinėje erdvėje tebėra viena iš labiausiai paplitusių internete daromos žalos formų, su kuria susiduria vaikai ir paaugliai. Prevenciniai veiksmai turi apimti informuotumo didinimo programas mokyklose, mokytojų rengimą, prieinamus pranešimų teikimo mechanizmus ir tarpusavio paramos struktūras. Nuomonės formuotojai taip pat atlieka svarbų vaidmenį formuojant jaunimo vartojimo įpročius ir vertybes. Siekiant išvengti klaidinančios rinkodaros ir apsaugoti nepilnamečius nuo paslėptos reklamos, būtinos aiškesnės informacijos apie rėmėjus atskleidimo taisyklės, skaidrumo įpareigojimai ir etikos standartai, visų pirma susiję su vaikų nuomonės formuotojais.

Pranešėjas taip pat pabrėžia, kad internete daroma žala priklauso nuo lyties. Iš įrodymų matyti, kad mergaitės ir jaunos moterys neproporcingai dažnai susiduria su priekabiavimu, klaidinančiu turiniu ir spaudimu kūno įvaizdžiui. Todėl apsaugos priemonės, kuriomis atsižvelgiama į lyčių aspektą, turi būti Sąjungos skaitmeninės apsaugos sistemos dalis, užtikrinant, kad interneto erdvės būtų įtraukios ir įgalintų visus jaunus naudotojus.

Skaitmeninis raštingumas, piliečių dalyvavimas ir įtrauktis

Vien reglamentavimo nepakanka. Labai svarbu įgalinti vaikus per skaitmeninį raštingumą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kad jie įgytų esminių įgūdžių, reikalingų saugiai ir sąmoningai naršyti socialiniuose tinkluose. Mokyklos, jaunimo organizacijos ir pilietinė visuomenė turi būti remiamos suteikiant jaunimui priemonių algoritmams suprasti, priešintis manipuliavimui ir atsakingai valdyti savo skaitmeninę veiklą.

Kartu labai svarbu pripažinti, kad socialinė žiniasklaida taip pat skatina piliečių dalyvavimą ir sudarė sąlygas jaunimui visoje Europoje sutelkti dėmesį į klimato kaitos ir lyčių lygybės klausimus. Užtikrinus saugias ir įtraukias interneto erdves bus sustiprinta ne tik vaikų

apsauga, bet ir jaunimo dalyvavimas Europos demokratijoje. Dėl to taip pat reikia skirti dėmesio įtraukčiai: skaitmeninėse erdvėse turi būti sąžiningai atstovaujama mažumoms ir marginalizuotoms bendruomenėms, o jų tapatybė turi būti gerbiama, kad būtų puoselėjamas bendrystės jausmas.

Stebėsena ir vykdymo užtikrinimas

Galiausiai, kad politika būtų veiksminga, reikia griežto vykdymo užtikrinimo ir nuolatinės stebėsenos. Tokios iniciatyvos kaip VGI+ strategija yra vertingos, tačiau jų sėkmė priklauso nuo griežto vertinimo ir prisitaikymo prie naujų pavojų, tokių kaip algoritmų žala ar įtaigus manipuliacinis dizainas. Pranešėjas ragina Komisiją įvertinti dabartinių iniciatyvų veiksmingumą ir užtikrinti, kad Sąjungos veiksmai neatsiliktų nuo sparčiai kintančios skaitmeninės aplinkos.

Socialinė žiniasklaida ir dabartinė interneto aplinka suteikia mokymosi, kūrybiškumo ir pilietinio dalyvavimo galimybių, tačiau vaikams taip pat kyla didelė žalos, manipuliavimo ir atskirties rizika. Todėl pranešėjas ragina parengti išsamią Europos strategiją, apimančią integruotąją saugą, algoritmų skaidrumą, privatumą užtikrinantį amžiaus tikrinimą, švietimą ir įgalėjimą bei griežtą vykdymo užtikrinimą. Panaikindama reglamentavimo spragas ir stiprindama atskaitomybę, Sąjunga gali užtikrinti, kad vaikai ir jaunimas augtų skaitmeninėje aplinkoje, kurioje saugomas jų orumas, remiama jų gerovė ir sudaromos sąlygos jiems klestėti kaip aktyviems ateities piliečiams.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdamas pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
5Rights Foundation
Age Verification Providers Association (AVPA)
Centre for Media Pluralism and Media Freedom, European University Institute
COFACE Families Europe
Digital Futures for Children (DFC) centre, London School of Economics
EdTech
e-Enfance
Eurochild
European Schoolnet
Leiden University
Maghweb association
Save the children
Technological University Dublin
TikTok
UNICEF

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjas.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėjas pareiškia, kad jis atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj